

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Václav Medek

O činnosti JSMF v poslednom období

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 23 (1978), No. 3, 123--125

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139921>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Značnou pomoc poskytuje Jednotě též ministerstvo školství ČSR. Jeho orgány se často obracejí na Jednotu s žádostí o odborné vyjádření k různým závažným návrhům, jakým byl např. v poslední době návrh experimentálních učebních osnov matematiky a fyziky pro gymnázium. Významná byla spolupráce Jednoty při organizaci X. mezinárodní fyzikální olympiády, kterou uspořádalo v r. 1977 ministerstvo školství ČSR. Jednotě je poskytována finanční podpora ministerstva na přípravu účastníků národních i mezinárodních matematických a fyzikálních olympiád, jakož i na výměnné styky s vědeckými společnostmi v některých socialistických zemích. Díky této pomoci se upevňují vztahy a spolupráce se sesterskými společnostmi v zahraničí.

Je ještě mnoho otázek a s nimi spojených úkolů týkajících se zaměření činnosti JČSMF, které čekají na vyjasnění a řešení. Není možné vyjmenovat v tomto článku všechny. Poukáží jen na některé z nich: V jakých směrech rozvíjet ediční činnost Jednoty a do jaké míry, vypracovat směrnice pro udělování cen mladým členům Jednoty, vyjádřit stanovisko Jednoty k aplikacím matematiky a fyziky a aplikacím teorie vyučování matematice a fyzice aj. Jsem přesvědčen, že účastníci sjezdu se vyjádří ke všem uvedeným problémům a poukáží ještě na další závažné otázky, jejichž řešení přispěje k bohatší a intenzivnější činnosti Jednoty a svým dílem též k rozvoji matematiky a fyziky v naší socialistické společnosti.

O činnosti JSMF v poslednom období

Václav Medek, Bratislava

Jednota slovenských matematikov a fyzikov je vedeckou spoločnosťou pri SAV. Medzi ostatnými vedeckými spoločnosťami má osobitné postavenie, pretože jej členovia sú nielen vedeckí pracovníci v matematike a fyzike, ale aj učitelia matematiky a fyziky všetkých stupňov a druhov škôl, matematici a fyzici pracujúci v priemysle aj v iných odvetviach nášho národného hospodárstva a študenti matematiky a fyziky. Z toho dôvodu je JSMF ďaleko najväčšou vedeckou spoločnosťou a má teraz okolo 2400 členov.

Úlohu JSMF možno formulovať v podstate ako šírenie osvety v matematike a fyzike v čo najširšom meradle, teda nielen medzi svojimi členmi. Plnenie tejto úlohy chápu členovia Jednoty, najmä v období vedeckotechnického rozvoja, ako vysoko politicky angažovanú činnosť, a preto sa aj k nemu stavajú veľmi zodpovedne.

Členovia Jednoty si vždy uvedomovali, že jej budúcnosť závisí od práce s mládežou;

preto sme veľa úsilia venovali zefektívneniu starých metód a hľadaniu nových metód práce s mládežou. Po organizačnej stránke sme vytvorili pri Ústrednom výbore JSMF Komisiu pre Matematickú olympiádu, Komisiu pre Fyzikálnu olympiádu, Komisiu pre prácu s mládežou v matematike a Komisiu pre prácu s mládežou vo fyzike. Súťaže ako Matematická olympiáda a Fyzikálna olympiáda majú už bohatú tradíciu, preto pri nich ide v podstate iba o vylepšovanie podmienok pre prácu súťažiacich a o zvýhodnenie víťazov pri prijímaní na ďalšie štúdium. Podielali sme sa aj na organizovaní iných súťaží ako napr. Šikovní počtári. Ako nová, perspektívna forma práce s mládežou sa ukazuje poriadanie matematických pionierskych táborov. Túto akciu, z iniciatívy doc. HEJNÉHO, sme začali poriadat pred dvoma rokmi a po jej úspešnom priebehu i v minulom roku, organizujeme v tomto roku spolu so SZM 10 takýchto táborov. Tu sa deti rôznymi nenáročnými spôsobmi navádzajú k štúdiu matematiky. Okrem takejto jednorázovej akcie podobné ciele sledujú krúžky mladých matematikov, ktoré organizujeme pri niektorých školách. Táto práca je pre vedúcich týchto podujatí veľmi náročná, vyžaduje mnoho času a trpezlivosti, a preto si ju treba osobitne cenit.

Pri šírení matematických a fyzikálnych poznatkov má nesporne kľúčové postavenie učiteľ týchto predmetov. Na pomoc učiteľom v ich zodpovednej práci, najmä z hľadiska aspektov dokumentu o ďalšom rozvoji našej výchovnovzdelávacej sústavy, sme uskutočnili, resp. plánujeme uskutočniť viacero podujatí. Predovšetkým to bolo školenie učiteľov ZDŠ ako príprava na modernizovanú výučbu matematiky. Toto školenie poriadalo Ministerstvo školstva SSR, avšak Jednota sa na ňom podieľala rozhodujúcim spôsobom, najmä vypracovaním koncepcie, učebných textov a vyhľadáním lektorov. Podľa doterajších ohlasov malo toto školenie pre učiteľov veľký význam. Okrem toho poriadame každý rok cez letné prázdniny aj iné jednorázové školenia pre učiteľov na rôzne témy. Na Slovensku existuje už niekoľko klubov matematiky a fyziky, kde učitelia diskutujú na aktuálne témy vo vyučovaní, prípadne si pozývajú odborníkov na prednášky o špeciálnej tematike. V poslednom období hodláme venovať zvýšenú pozornosť vyučovaniu matematiky a fyziky na stredných odborných školách a na učňovských učilištiach. Pre začiatok poriadame konferencie o vyučovaní matematiky a fyziky na týchto typoch škôl a očakávame, že z týchto konferencií vziđu konkrétne požiadavky na ďalšiu prácu Jednoty v tejto oblasti. Pre potreby učiteľov sme začali vydávať — zatiaľ ako zborník — Matematické obzory. Toto periodikum sme plánovali ako pomoc pre prácu učiteľa so žiakmi. Obsahuje jednak prehľadné články o jednotlivých matematických disciplínach, články, ktorých obsah možno použiť v matematických krúžkoch, metodické pojednania a ďalšie rubriky. Podobne plánujeme vydávať aj Fyzikálne obzory.

Pre študentov vysokých škôl vypisujeme každoročne cenu za najlepšie práce v ŠVOČ z matematiky a fyziky (zatiaľ pre učiteľské smery) a pre mladých vedeckých pracovníkov vyhlasujeme tiež každoročne súťaž mladých matematikov a fyzikov. Víťazi týchto súťaží sú odmeňovaní finančne a so svojimi prácami vystupujú napr. na konferenciách slovenských matematikov. Pre vedeckých pracovníkov všeobecne usporadúvame rôzne konferencie, letné a zimné školy, semináre a prednášky. Mnohé z našich konferencií už majú niekoľkoročnú tradíciu a prekročili rámec našej vlasti. O týchto podujatiach sú naši členovia pravidelne informovaní v prílohe Pokrokov.

JSMF môže celú túto činnosť uskutočňovať iba za podpory rôznych štátnych orgánov. Základom je finančná dotácia od SAV a organizačná pomoc od útvarov, ktoré boli pri SAV zriadené pre vedecké spoločnosti. Osobitnú starostlivosť o prácu Jednoty prejavuje Kolégium elektroniky, fyziky a matematiky.

Vysoko treba hodnotiť pomoc, ktorú Jednote poskytuje Ministerstvo školstva SSR. Je to jednak finančný príspevok najmä na podujatia určené učiteľom a žiakom, ale ceníme si zvlášť „morálnu“ podporu od mnohých pracovníkov ministerstva. Na základe dlhoročných skúseností zo vzájomnej spolupráce sme v decembri 1976 uzavreli dohodu o spolupráci, ktorá vlastne legalizuje to, čo už mnoho rokov sa realizuje. Začiatkom tohoto roku sa konala v Tonkovciach porada za účasti popredných pracovníkov Ministerstva školstva SSR na čele s námestníčkou ministra dr. VLAČIHOVOU a funkcionárov Jednoty, kde sa dohodli konkrétne opatrenia na tento rok.

Už pred touto dohodou sme uzavreli dohodu o spolupráci s Elektrotechnickou spoločnosťou pri SVTS. Na základe tejto dohody sa uskutočňujú spoločné konferencie so zameraním na prax a táto dohoda umožňuje aj poskytovanie rôznych úľav na akciách oboch spoločností pre ich členov.

Taktiež sme uzavreli dohodu o spolupráci s Ústrednou redakciou vzdelávacích programov čs. televízie v Bratislave. Táto dohoda nám dáva možnosť podieľať sa na tvorbe koncepcie vysielania programov z matematiky a fyziky a aj na tvorbe konkrétnych relácií. Našu činnosť v tomto smere považujeme za veľmi dôležitú a budeme jej venovať stále väčšiu pozornosť.

Naši členovia si snáď všimli všeobecne ten fakt, že nastalo oživenie pokiaľ ide o matematiku a fyziku v masovokomunikačných prostriedkoch. Do značnej miery je to zásluha Propagačnej komisie pri Ústrednom výbore JSMF, ktorú vedie doc. GATIAĽ.

V minulom roku sme uzavreli dohodu o spolupráci so Slovenskou vysokou školou technickou v Bratislave a pred podpisom sú podobné dohody s VŠT v Košiciach a s PFUK v Bratislave. V týchto dohodách sa Jednota zaväzuje poskytovať pomoc týmto školám pri nábore študentov. Za tým účelom plánujeme vytvoriť na stredných školách skupiny dôverníkov Jednoty, ktorí by okrem tejto úlohy plnili aj ďalšie úlohy Jednoty na jednotlivých školách. Naši partneri v týchto dohodách sa zas zaväzujú poskytovať pomoc Jednote v jej práci.

V tomto krátkom príspevku nie je možné zhodnotiť celú činnosť Jednoty. Chcel som len upozorniť na niektoré úseky našej činnosti, ktoré považujeme za dôležité a na to, ako plníme uznesenia Zjazdu vo Vsetíne v r. 1975.

Napokon by som chcel upozorniť na to, že veľká väčšina členov Jednoty pracuje na jej úlohách bez akéhokoľvek nároku na odmenu. Ja mám možnosť všetkým týmto našim členom iba touto formou čo najsrdečnejšie poďakovať za ich námahu a práve v tej okolnosti, že robia svoju prácu s nadšením a z túžby pomôcť pri budovaní našej socialistickej vlasti, vidím zábezpeku, že naša činnosť sa bude aj naďalej úspešne rozvíjať.